

Plukovník Ing. Bohuslav Kaštl,
plukovník Pavel Dittrich
(Ministerstvo hospodářství ČR)

STÁTNÍ PODPORA SPECIÁLNÍHO VĚDECKOTECHNICKÉHO ROZVOJE

Vědeckotechnický rozvoj se ve vyspělých státech stále více stává základnou kvalitativní stránkou rozvoje národního hospodářství a rozhodujícím prostředkem konkurenceschopnosti na světovém trhu. Přes charakteristické odlišnosti národních struktur řízení vědy, výzkumu a rozvoje technologií je pro vyspělé průmyslové země typická trvalá pozornost věnovaná efektivnímu řízení výzkumu a vývoje ve státním i soukromém sektoru. Stávající struktura státního (centrálního) řízení VTR v jednotlivých zemích není ani optimální, ani definitivní. Současným hlavním směrem centrálního řízení vědeckotechnického rozvoje v těchto průmyslově vyspělých zemích je přechod od administrativních (přímých) metod řízení k metodám nepřímým. Je to i důsledek toho, že zejména průmysl požaduje stále vyšší podíly na financování komplexních nebo rizikových projektů, ale zároveň si přeje minimum přímých státních řídicích zásahů. Úkolem státního centrálního řízení VTR se stává tedy organizace a podpora výzkumu a vývoje především v oblastech bez přímé vazby s trhem a také v oblastech zatížených přílišným rizikem. Přitom centrální řízení nadále zodpovídá za celkový rozvoj vědeckotechnického potenciálu země a soustřeďuje se na vytváření vhodných podmínek a na stimulaci rozvoje.

Prosazení VTR v ČR předpokládá respektovat veškeré nové a progresivní politické, ekonomické i sociální skutečnosti současného světa. Svět je stále více propojenější a vzájemně závislejší. Globální světové problémy se v současnosti dotýkají všeho lidstva. ČR se nemůže těmto problémům vyhnout a náš další rozvoj bude záviset na způsobu, jak se s hlavními trendy v této oblasti vyrovnáme. Ve VTR dochází ke splnutí vnitřních problémů a úkolů, na které je nutno se orientovat z hlediska potřeby - zvýšit efektivitu hospodářství ČR. Je nutné začít vytvářet podmínky i k tomu, aby se VTR stal hlavním faktorem k tvorbě zisku, rozhodujícím faktorem vysoké technické úrovně, užitkové hodnoty a jakosti vyráběné produkce a tím i konkurenční schopnosti.

Současný systém řízení speciálního VTR (SVTR) v ČR vychází z principů nově vytvořeného modelu řízení české ekonomiky na tržních základech. Přitom výkon některých funkcí hospodářské politiky v oblasti SVTR bude v nezbytném rozsahu za státní správu zajišťovat ministerstvo hospodářství (MH). Tuto úlohu plní podle ustanovení kompetenčního zákona, v jehož smyslu je ústředním orgánem státní správy pro hospodářskou mobilizaci a hospodářská opatření potřebná pro zabezpečení obrany. Jedním z hospodářských opatření je i sledování stavu

a podpora při řešení programů a úkolů speciálního technického rozvoje a speciálních vědeckých prací branného charakteru.

Snahou odboru hospodářské mobilizace MH je, aby kromě prostředků, které na speciální technický rozvoj vyčleňují ministerstva obrany a vnitra ČR ze svého rozpočtu, byly některé úkoly podporovány ze státního rozpočtu formou spoluúčasti. Základním dokumentem pro toto řešení je dosud platné usnesení vlády ČSFR ke koncepci zbrojní výroby. Prostředky ze státního rozpočtu budou určeny především na rozvoj proexportních úkolů a prostředky z rozpočtů ministerstev obrany a vnitra na rozvoj úkolů pro potřeby ozbrojených sil. Na základě tohoto usnesení byla iniciována podpora státu vybraným projektům zbrojní výroby za těchto podmínek:

- exportní schopnost budoucího výrobku,
- na úkolu bude finanční spoluúčast řešitele,
- možnost kontroly ze strany zadavatele.

Pro rok 1993 byly na podporu vybraných programů přiděleny ministerstvu hospodářství finanční prostředky ve výši asi 40 % částky určené k tomuto účelu z rozpočtu MO. Postup financování a kontrola bude prováděna ve smyslu zákona č. 300/1992 Sb., o státní podpoře vědecké činnosti a vývoje technologií a to formou úzké spolupráce s příslušnými ústředními orgány. V tomto roce bude MH podporovat celkem 22 vybraných úkolů, které odpovídají daným podmínkám.

Zvyšování výdajů na výzkum a vývoj se ukazuje jako trvalý jev. Z této skutečnosti vyplývá, že bez přispění státních finančních prostředků se ani speciální vědeckotechnický rozvoj neobejde. Proto chceme i pro nastávající léta zabezpečit potřebné podmínky v oblasti SVTR formou spoluúčasti na financování vybraných úkolů branného charakteru z prostředků státního rozpočtu nebo formou nepřímých finančních podpor.